

POL-30 Wong Hämäläinen Anna-Mari(UM) 10.11.2021

Viite

Asia

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerit) 19.11.2021; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto kehitysministerikokoonpanossa kokoontuu 19.11.2021 Brysselissä. Suomea kokouksessa edustaa kehitys- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari. Kokouksen aiheena on vesi EU:n ulkosuhteissa, keskittyen Keski-Aasiaan. Lisäksi käydään epävirallinen keskustelu Yhdysvaltojen kehitysyhteistyöstä vastaavan viraston USAID:n pääjohtaja Samantha Powerin kanssa EU–Yhdysvallat-suhteesta kehitysyhteistyössä. Muissa asioissa saadaan komission katsaus Team Europe -rokotejakelun tilanteeseen.

Vesi EU:n ulkosuhteissa

Suomi pitää erinomaisena, että veden roolia vahvistetaan EU:n ulkosuhteissa. Kestävän kehityksen tavoitteen (SDG) 6 (vesi ja sanitaatio) saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä ollaan vielä kaukana. Veden ja sanitaation (WASH) osalta vauhtia pitäisi nelinkertaistaa. Slovenian puheenjohtajuuskaudella laadittujen vettä EU:n ulkosuhteissa koskevien neuvoston päätelmien toimeenpanoon tulee panostaa. Suomi pitää tärkeänä, että vesi nousee niin kansallisilla kuin monenkeskisellä tasolla keskustelun ytimeen lisäten osallisuutta ja konkreettisia toimia veteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä osaltaan tukee myös luontokadon ehkäisyä ja muita SDG-tavoitteita. Suomi pitää keskeisenä, että EU ja sen jäsenvaltiot kehittävät yhteisiä tavoitteitaan ja kantojaan vuoden 2023 vesikonferenssia varten, jotta EU voi puhua ja toimia vahvalla yhteisellä äänellä. Suomen tavoitteena, niin kansallisesti kuin EU:n veteen liittyvässä ulkosuhdetoiminnassa, on rakentaa yhdessä vastuullista, oikeudenmukaista ja sukupuolten tasa-arvoa edistävää vesiturvallisuutta. Tavoite pohjautuu Suomen omaan kokemukseen ja toimintaan. Suomi tukee kansainvälisesti vesi ja rauha -kokonaisuuden kehittämistä painottaen, että vettä ei tule nähdä vain konfliktien aiheuttajana vaan yhteistyön rakentajana. Suomen tavoitteena on tuoda keskustelussa esiin Suomen panostusta vesidiplomatiaan ja tukea normatiivisesti ja käytännön kiistoissa kumppaneille oman esimerkkinsä sekä rauhanvälitys- ja vesialan osaamisellaan, sekä teknisellä ja hallinnollisella kokemuksella, joka on Keski-Aasian ongelmiin relevanttia. Suomella on vahva osaaminen Keski-Aasian vesikysymyksistä monivuotisella (kehitys)yhteistyöllä. Keskustelussa voidaan tuoda esiin myös Suomen panostusta vesiosaamisen koordinaatioon ja verkostoitumiseen globaalisti. Tätä osaltaan edistää Suomen Vesifoorumi, joka kokoaa yhteen Suomen vesisektorin osaamisen yksityisellä, julkisella ja kolmannella sektorilla. Vesifoorumilla on nykyään yli 130 jäsenyritystä Suomessa ja paikallisia kumppaneita ympäri maailmaa, mikä tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden parantaa veden ja siihen liittyvien luonnonvarojen kestävä käyttöä ja tarjota ratkaisuja myös Keski-Aasian maiden haasteisiin. Suomi edistää vesiasioiden parempaa integrointia talouden sektorien hankkeisiin ja ohjelmiin (esim. maatalous, energia, metsä, kaivosteollisuus huomioiden myös luonnon monimuotoisuus). Hyödyntämällä EU-rahoituksen mahdollisuuksia, mukaan lukien infrastruktuuriin ja ilmastotoimiin kohdentuvaa rahoitusta, voitaisiin paitsi tukea yhteistyömaita myös samalla luoda tilaisuuksia suomalaisille yrityksille ja eri toimijoiden osaamiselle. Vesivastuullisuuden edistäminen tarjoaa mahdollisuuksia ulkosuhteissa myös ilmastomuutoksen kontekstissa.

EU–Yhdysvallat-suhde kehitysyhteistyössä

Suomi pitää EU:n ja Yhdysvaltojen tiivistä ja läheistä suhdetta tärkeänä. Yhteistyön ja yhteisen agendan vahvistaminen Yhdysvaltojen hallinnon kanssa on tärkeää yhteisille arvoille perustuvan monenkeskisen järjestelmän vahvistamiseksi sekä globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi. Suomi tähdentää EU:n yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta transatlanttisissa suhteissa. Suomi edistää EU:n ja Yhdysvaltojen välisissä suhteissa keskeisiä teemoja kuten terveysturvallisuus, ilmasto, kauppa, investoinnit ja teknologia sekä demokratia, vakaus ja turvallisuus. Suomi pitää tärkeänä EU:n ja Yhdysvaltojen kehityspoliittisen yhteistyön konkreettista vahvistamista mm. kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. EU:n ja Yhdysvaltain tulee osoittaa johtajuutta demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen sekä kestävän kehityksen 2030 Agendan kokonaisvaltaisessa edistämässä globaalilla tasolla. Suomi painottaa erityisesti yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin (SRHR) liittyviä kysymyksiä. On tärkeää tehdä transatlanttista ilmastoyhteistyötä. Yhdysvallat ja EU voivat tehokkaammin yhdessä vaikuttaa ilmastodiplomatialla suuriin päästöjen aiheuttajiin. Ponnisteluja ilmasto- ja ympäristökysymyksissä on tärkeä lisätä arktisessa yhteistyössä, jossa Arktinen neuvosto on merkittävässä roolissa.

Asialista:

Vesi EU:n ulkosuhteissa	s. 4
EU–Yhdysvallat-suhde kehitysyhteistyössä	s. 7

Asia

Vesi EU:n ulkosuhteissa, Keski-Aasia maantieteellisenä fokuksena

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitys) 19.11.2021

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Karri Eloheimo, KEO-20, karri.eloheimo@formin.fi, p. 050 5342534

Hanna-Leena Lampi, KEO-90, hanna-leena.lampi@formin.fi, p. 295 351 863

Liisa Oravisto Gomes, KEO-90, liisa.oravistogomes@formin.fi, p. 295 350 646

Anna Huovila, POL-60, anna.huovila@formin.fi, p. 295 350 649

Anssi Leino, ITÄ-20, anssi.leino@formin.fi, p. 295 350 638

Matti Väänänen, ITÄ-20, matti.vaananen@formin.fi, p. 050 467 1733

Krista Orama, KEO-20, krista.orama@formin.fi, p. 0295 350 066

Annukka Lipponen, MMM, Luonnonvaraosasto/luonnonvara- ja vesitalousyksikkö, annukka.lipponen@gov.fi, p. 0295 162 067

Kaisa Lähdepuro, STM, Kansainvälisten asiain yksikkö, kaisa.Lahdepuro@gov.fi, p. 0295 163 419

Aino Lipsanen, YM, Kansainväliset ja EU-asiat, aino.lipsanen@gov.fi, p. 050 443 1786

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kehitysministerit keskustelevat kokouksen ainoana varsinaisena asiakohtana vedestä EU:n ulkosuhteissa. Maantieteellisenä fokuksena on Keski-Aasian haasteet, kuten ilmastonmuutos, veden niukkuus, vesiturvallisuus sekä tuleva vesikonferenssi Dushanbessa, johon myös komissaari Urpilainen osallistuu. Ministerien keskustelun toivotaan antavan syötteitä vuonna 2023 järjestettävälle YK:n vesikonferenssille (2023 UN Conference on the Water Action Decade), jonka Tadžikistan ja Alankomaat isännöivät yhdessä. Ministerikeskustelun toivotaan tarjoavan näkemyksiä EU:n ja Suomen kehitysavun suuntaamisesta ja kehitysavun tarpeista.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomi pitää erinomaisena, että veden roolia vahvistetaan EU:n ulkosuhteissa. Kestävän kehityksen tavoitteen (SDG) 6 (vesi ja sanitaatio) saavuttamisesta vuoteen 2030 mennessä ollaan vielä kaukana. Veden ja sanitaation (WASH) osalta vauhtia pitäisi nelinkertaistaa. Slovenian puheenjohtajuuskaudella laadittujen vettä EU:n ulkosuhteissa koskevien neuvoston päätelmien toimeenpanoon tulee panostaa.

Suomi pitää tärkeänä, että vesi nousee niin kansallisilla kuin monenkeskisellä tasolla keskustelun ytimeen lisäen osallisuutta ja konkreettisia toimia veteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä osaltaan tukee myös luontokadon ehkäisyä ja muita SDG-tavoitteita.

Suomi pitää keskeisenä, että EU ja sen jäsenvaltiot kehittävät yhteisiä tavoitteitaan ja kantojaan vuoden 2023 vesikonferenssia varten, jotta EU voi puhua ja toimia vahvalla yhteisellä äänellä.

Suomen tavoitteena, niin kansallisesti kuin EU:n veteen liittyvässä ulkosuhdetoiminnassa, on rakentaa yhdessä vastuullista, oikeudenmukaista ja sukupuolten tasa-arvoa edistävää vesiturvallisuutta. Tavoite pohjautuu Suomen omaan kokemukseen ja toimintaan. Suomi tukee kansainvälisesti vesi ja rauha - kokonaisuuden kehittämistä painottaen, että vettä ei tule nähdä vain konfliktien aiheuttajana vaan yhteistyön rakentajana.

Suomen tavoitteena on tuoda keskustelussa esiin Suomen panostusta vesidiplomatiiaan ja tukea normatiivisesti ja käytännön kiistoissa kumppaneille oman esimerkkinsä sekä rauhanvälitys- ja vesialan osaamisellaan, sekä teknisellä ja hallinnollisella kokemuksella, joka on Keski-Aasian ongelmiin relevanttia. Suomella on vahva osaaminen Keski-Aasian vesikysymyksistä monivuotisella (kehitys)yhteistyöllä.

Keskustelussa voidaan tuoda esiin myös Suomen panostusta vesiosaamisen koordinaatioon ja verkostoitumiseen globaalisti. Tätä osaltaan edistää Suomen Vesifoorumi, joka kokoaa yhteen Suomen vesisektorin osaamisen yksityisellä, julkisella ja kolmannella sektorilla. Vesifoorumilla on nykyään yli 130 jäsenyritystä Suomessa ja paikallisia kumppaneita ympäri maailmaa, mikä tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden parantaa veden ja siihen liittyvien luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja tarjota ratkaisuja myös Keski-Aasian maiden haasteisiin.

Suomi edistää vesiasioiden parempaa integrointia talouden sektorien hankkeisiin ja ohjelmiin (esim. maatalous, energia, metsä, kaivosteollisuus huomioiden myös luonnon monimuotoisuus). Hyödyntämällä EU-rahoituksen mahdollisuuksia, mukaan lukien infrastruktuuriin ja ilmastotoimiin kohdentuvaa rahoitusta, voitaisiin paitsi tukea yhteistyömaita myös samalla luoda tilaisuuksia suomalaisille yrityksille ja eri toimijoiden osaamiselle. Vesivastuullisuuden edistäminen tarjoaa mahdollisuuksia ulkosuhteissa myös ilmastomuutoksen kontekstissa.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Neuvoston päätelmät vedestä EU:n ulkosuhteissa on neuvoteltu EU:n neuvoston kehitysyhteistyöstä ja kansainvälisistä kumppanuuksista vastaavassa työryhmässä (CODEV-PI). Päätelmät on tarkoitettu hyväksyä virallisesti ulkoasiainneuvostossa. Vesi on Slovenian EU-puheenjohtajuuskauden keskeinen teema kehityspolitiikassa. Vuonna 2023 järjestetään YK:n vesikonferenssi (2023 UN Conference on the Water Action Decade), jonka Tadžikistan ja Alankomaat isännöivät yhdessä, ensimmäisenä YK:n vesikonferenssina lähes 50 vuoteen. Sitä alustaa Tadžikistanin kesäkuussa 2022 isännöimä Dushanben vesikokous. Vuonna 2019 neuvosto hyväksyi EU:n ihmisoikeussuuntaviivat turvallisesta juomavedestä ja sanitaatiosta (EU human rights guidelines on safe drinking water and sanitation) ja vuonna 2018 päätelmät vesidiplomatiasta.

4. TAUSTA

EU:n yhteistyö Keski-Aasiassa

Neuvosto hyväksyi EU:n Keski-Aasian strategian kesäkuussa 2019. EU:n suhteiden laajuus liittyy yksittäisten Keski-Aasian maiden valmiuteen toteuttaa uudistuksia ja vahvistaa demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja oikeuslaitoksen riippumattomuutta sekä nykyaikaistaa ja monipuolistaa taloutta muun muassa tukemalla yksityistä sektoria ja erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä vapaassa markkinataloudessa.

Alueellisen lähestymistavan ja alueellisen yhteistyön merkitystä on korostettu myös EU:n ja Keski-Aasian ministerikokouksissa. Seitsemästoista vuotuinen EU:n ja Keski-Aasian ministerikokous pidetään 22. marraskuuta 2021 Dushanbessa. Osallistujat vahvistivat sitoutumisensa vuoden 2019 Keski-Aasian strategiaan ja keskustelivat covid-19 -pandemian vaikutuksista alueella.

Keski-Aasian maat saivat EU:n edellisen monivuotisen rahoituskehityksen aikana tukea EU:n kehitysyhteistyön rahoitusvälineistä. Tuen määrä oli 1 028 miljoonaa euroa vuosina 2014-2020. Siihen sisältyy sekä kahdenvälinen tuki että alueelliset ohjelmat (360 miljoonaa euroa). Tuki kohdennetaan koulutukseen, alueelliseen turvallisuuteen, luonnonvarojen kestävään hoitoon ja sosioekonomiseen kehitykseen. Kazakstanille ja Turkmenistanille ei enää voida myöntää tukea kehitysyhteistyön rahoitusvälineen kahdenvälisistä osista, koska ne ovat saaneet ylemmän keskitulotason maan aseman

mutta niillä on edelleen mahdollisuus osallistua alueellisiin ohjelmiin. Vuonna 2020 kaksisuuntaisen tavarakaupan arvo EU:n ja koko Keski-Aasian välillä oli 22,3 miljardia euroa, ja kauppataase oli 4,1 miljardia euroa ylijäämäinen Keski-Aasian hyväksi johtuen Kazakstanista tuotavista öljy-, kaasua ja kaivannaistuotteista. Kauppa muiden Keski-Aasian maiden kanssa on huomattavasti vähäisempää.

EU:n neuvosto nimitti suurlähettiläs Terhi Hakalan EU:n erityisedustajaksi Keski-Aasiaan 1.7.2021 lukien. Keski-Aasian erityisedustajan toiminnassa korostuu EU:n pitkäjänteinen, kokonaisnäkemykseen perustuva yhteistyö alueen maiden kanssa. Monitahoisen yhteistyön osat alueita ovat turvallisuuskysymykset, oikeusvaltiokehitys, energia, ympäristö, vesi, ilmastonmuutos, koulutus ja ihmisoikeudet sekä erityisesti naisten asema ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen. EU:n Keski-Aasia-strategian mukaista on myös edistää liiketoimintaympäristön ja investointiympäristön kehitystä ja kestävää yhteyspolitiikkaa.

EU:n sukupuolten tasa-arvoa ulkosuhteissa koskevan toimintaohjelman (Gender Action Plan, GAP III) mukaisesti tasa-arvoa tulee edistää läpileikkaavasti kaikessa EU:n ulkosuhdetoiminnassa. GAP III:n toimeenpanossa Suomi painottaa erityisesti transformatiivista (haitallisiin normeihin ja rakenteisiin puuttuvaa) ja intersektionaalista lähestymistapaa tasa-arvoon. Neuvoston tuoreissa vesipäätelmissä EU:n ulkosuhteissa pyritään puuttumaan epätasa-arvon perimmäisiin syihin vesi ja sanitaatio - palveluissa, vaikka ”gender transformative” -käsitettä ei saatu läpi työryhmätason neuvotteluissa.

Suomen yhteistyö Keski-Aasiassa

Suomi on toiminut aktiivisesti Keski-Aasiassa EU:n tavoitteiden saavuttamiseksi edistämällä poliittista vuoropuhelua ja taloudellisia suhteita sekä toteuttamalla alueella kehitysyhteistyöhankkeita. Suomi on toteuttanut useita menestyksekkäitä kehitysyhteistyöhankkeita Keski-Aasiassa. Puhtaan veden saatavuutta ja vesistöjen laadun seurantaa on parannettu. Säätöpalveluja on kehitetty ja jäätikkötutkimuksen avulla on tuettu Kirgiziaa ilmastonmuutokseen varautumisessa. Luonnonvarojen hallintaa vahvistamalla on edistetty paikallisväestön elinolojen edellytyksiä. Rajavesistöjen arviointia ja poikkisektoraalista koordinaatiota tukemalla on vähennetty konfliktipotentiaalia ja parannettu vesiyhteistyön näkymiä. Suomen kahdenvälinen kehitysyhteistyö Kirgisiassa, Tadžikistanissa ja uutena kumppanimaana Uzbekistanissa suuntautuu vuosina 2021–2024 oikeusvaltion kehittämiseen, kestäväen talouskasvun luomiseen ja luonnonvarojen hallinnan parantamiseen. Tuen suuruus Keski-Aasiassa on ko. ohjelmakautena n. 25,2 miljoonaa euroa. Tuen perusteella Suomi suunnittelee tai on aloittamassa myös uusia ympäristöhankkeita näissä maissa.

Suomen vesiosaaminen ja –yhteistyö

Suomen vesiala on kansainvälisissä vertailuissa arvostettu korkealle. Suomen sisävesistä 85 % on arvioitu olevan hyvässä tai erinomaisessa kunnossa. Suomessa on hyvänlaatuinen juomavesi. Suomen vesiosaamisella voidaan ratkaista globaaleja vesiongelmia. Suomella on laaja-alaista osaamista vesialan tutkimuksessa ja vesienhallinnasta niin teknologian, suunnittelun, ylläpidon, hallinnon kuin koulutuksen saralla. Suomen vesi- ja muulla osaamisella ja teknologialla on merkittävää potentiaalia parantaa veden ja siihen liittyvien luonnonvarojen kestävää käyttöä ja vähentää negatiivisia vaikutuksia ja siten avata mahdollisuuksia kumppanimaiden ristiriitojen vähentämiseen.

Suomi on rajavesisopimusten aktiivinen alullepanija ja puolestapuhuja. Suomen oma rajavesisopimus Venäjän kanssa on arvioitu yhdeksi maailman parhaista. Suomi on aktiivinen YK:n rajavesiyhteistyössä ja on ollut viemässä kansainvälistä vesilakia eteenpäin: vuoden 1992 rajavesistösojimus allekirjoitettiin Helsingissä (UNECE Water Convention). Suomi osallistuu myös aktiivisesti rajavesisopimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan toimintaan ja on korostanut useissa yhteyksissä sen merkitystä vesiin liittyvässä kehitysyhteistyössä hyvien käytäntöjen laajentamiseksi ja SDG6-tavoitteen asettamiseksi ja toteuttamiseksi. Suomi myös tukee käytännön rajavesiyhteistyön vahvistamista rajavesistösojimuksen työohjelman puitteissa YM:n, MMM:n ja UM:n yhteistyönä, sekä rahoituksella että johtamalla työalueita ja ryhmiä.

Asia

EU-Yhdysvallat -suhteet kehitysyhteistyössä

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitys) 19.11.2021

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Marjo Mäki-Leppilampi, ASA-20, marjo.maki-leppilampi@formin.fi, p. 0295 350 205

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kehitysministerit käyvät epävirallisen keskustelun Yhdysvaltojen kehitysyhteistyöstä vastaavan viraston USAID:n pääjohtaja Samantha Powerin kanssa.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja EU:n ja Yhdysvaltojen suhteista on määritetty E-kirjeessä E 164/2020 vp.

Suomi pitää EU:n ja Yhdysvaltojen tiivistä ja läheistä suhdetta tärkeänä. Yhteistyön ja yhteisen agendan vahvistaminen Yhdysvaltojen hallinnon kanssa on tärkeää yhteisille arvoille perustuvan monenkeskisen järjestelmän vahvistamiseksi sekä globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi.

Suomi tähdentää EU:n yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta transatlanttisissa suhteissa.

Suomi edistää EU:n ja Yhdysvaltojen välisissä suhteissa keskeisiä teemoja kuten terveysturvallisuus, ilmasto, kauppa, investoinnit ja teknologia sekä demokratia, vakaus ja turvallisuus.

Suomi pitää tärkeänä EU:n ja Yhdysvaltojen kehityspoliittisen yhteistyön konkreettista vahvistamista mm. kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. EU:n ja Yhdysvaltain tulee osoittaa johtajuutta demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen sekä kestävän kehityksen 2030 Agendan kokonaisvaltaisessa edistämisessä globaalilla tasolla.

Suomi painottaa erityisesti yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin (SRHR) liittyviä kysymyksiä.

On tärkeää tehdä transatlanttista ilmastoyhteistyötä. Yhdysvallat ja EU voivat tehokkaammin yhdessä vaikuttaa ilmastodiplomatialla suuriin päästöjen aiheuttajiin. Ponnisteluja ilmastoa koskevissa kysymyksissä on tärkeä lisätä arktisessa yhteistyössä, jossa Arktinen neuvosto on merkittävässä roolissa.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Kehitysministerit käyvät epävirallisen keskustelun Yhdysvaltojen kehitysyhteistyöstä vastaavan viraston USAID:n pääjohtaja Samantha Powerin kanssa EU-Yhdysvallat -suhteesta kehitysyhteistyössä.

4. TAUSTA

Presidentti Biden on kautensa aluksi korostanut paluuta monenkeskiseen yhteistyöhön ja tiiviitä suhteita liittolaisiin ja kumppaneihin, mikä on luonut myönteisiä edellytyksiä transatlanttisten suhteiden edistämiseksi EU:n ja Yhdysvaltojen välillä muun muassa joulukuussa 2020 julkaistun EU:n ja Yhdysvaltojen välistä uutta yhteistyöagendaa koskevan tiedonannon pohjalta. EU:n ja Yhdysvaltojen välinen tiivis yhteistyö on tärkeää globaaleihin haasteisiin vastaamiseksi kuten COVID-19, ilmastonmuutos, talouden elpyminen, monenvälisen yhteistyön sekä rauhan ja turvallisuuden edistäminen. EU:n ja Yhdysvaltojen kesäkuussa järjestetyssä huippukokouksessa todettiin transatlanttisen yhteistyön nojaavan yhteisiin arvoihin ja yhteistyötä vahvistettiin lukuisten konkreettisten aloitteiden kautta koronapandemiaan vastaamisessa, kaupassa ja teknologiassa, ilmastossa-, ympäristö- ja energiakysymyksissä sekä ulkopolitiikassa.

Yhdysvaltojen kehitysyhteistyöstä vastaavan viraston USAID:n pääjohtajaksi nimitettiin huhtikuussa arvostettu ja Yhdysvaltojen YK-suurlähettiläänä presidentti Obaman hallinnossa toiminut Samantha Power. Powerin nimityksen ja jäsenyytensä kansallisessa turvallisuusneuvostossa nähdään lisäävän USAID:n painoarvoa maan hallinnossa.

Yhdysvaltojen kehityspolitiikan tavoitteet määritellään ensi vuoden alussa julkaistavassa ulkoministeriön (State Department) ja USAID:n yhteisessä nelivuotissuunnitelmassa. Yhdysvaltojen kehityspolitiikan peruslinjaukset ovat kuitenkin nähtävissä jo nyt. Bidenin hallinnon keskeiset kansallisen turvallisuuden tavoitteet toimivat myös kehityspolitiikan linjauksina. Näitä ovat demokratian ja hyvän hallinnon vahvistaminen kilpailussa autoritaarisen ideologian kanssa, ilmastotoimet, COVID-pandemian hillitseminen ja terveydenhuollon vahvistaminen, tuki hauraille valtioille ja tähän liittyvät humanitaariset toimet sekä kehitysmaiden infrastruktuurin ja yksityisen sektorin vahvistaminen. Yhdysvallat on palanut keskeiseen asemaan kansainvälisillä foorumeilla palaamalla Pariisiin ilmastopöytäkirjaan ja järjestämällä sekä ilmastohuippukokouksen että Covid-19 -pandemiahuippukokouksen. Tämän lisäksi Bidenin hallinto järjestää joulukuussa demokratiahuippukokouksen, jossa jonka pääteemoina ovat korruption torjuminen, puolustautuminen autoritaarisuutta vastaan ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen edistäminen.

Ulkoministeriö ja USAID esittävät ensi vuoden budjetiksi 58,5 miljardia USD, jossa on lisäystä reilu kymmenen prosenttia. Bidenin hallinto on luvannut lisää rahoitusta ilmastotoimille ja lupautunut rahoittamaan haavoittuvien maiden ilmastotoimia 11,4 miljardilla USD vuosittain. USAID ja Yhdysvaltojen kehitysrahoituslaitos DFC laativat myös omat ilmastosuunnitelmansa. USAID katsoo lisäksi 5G- ja digitaalisen kehityksen olevan keskeinen osa kehityspolitiikkaa. Yhdysvaltojen tavoitteena on tukea avoimien ja luotettavien teknologisten järjestelmien kehitystä kumppanimaissa, mikä tukee hyvää hallintoa ja kestävästä talouskasvua. Digitalisaation edistäminen kehitysmaissa on tärkeä osa myös Suomen kehityspolitiikkaa. Suomi ja USAID allekirjoittivat lokakuussa kolmansissa maissa tehtävää yhteistyötä koskevan aiejulistuksen, jonka tavoitteena on nopeuttaa digitaalista murrosta ja edistää kestävästä kehityksen tavoitteita. Pyrkimyksenä on, että kaikilla on mahdollisuus hyödyntää avoimen ja turvallisen digitaalisen ympäristön tarjoamia etuja ja mahdollisuuksia.

Suomella ja Yhdysvalloilla on yhteneväiset intressit kehityspolitiikassa: sukupuolten tasa-arvo ja naisten ja tyttöjen oikeudet, vammaisten henkilöiden oikeudet, demokratia ja hauraat valtiot, hyvä hallinto, koulutus, ilmasto, teknologia ja innovaatiot. Yhdysvallat ja Suomi aloittavat molemmat ensi vuoden alusta kolmivuotisen jäsenyyden YK:n ihmisoikeusneuvostossa. Suomi tukee Yhdysvaltojen ulkoministeriön hallinnoimaa Global Equality Fund -rahastoa, joka edistää seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia (LHBTIQ) maailmanlaajuisesti. USAID on liittynyt Suomen johtamaan Generation Equality -kampanjan toimintakoalitioon, joka koskee teknologiaa ja innovaatiota tasa-arvon puolesta.

EU ja Yhdysvallat ovat maailman johtavia kehitysavun antajia, jotka yhteensä antavat noin 80 % virallisesta kehitysavusta globaalisti. EU ja Yhdysvallat ovat myös maailman suurimpia humanitaarisen avun antajia. Vuonna 2020 EU ja Yhdysvallat kattoivat yli 70 % maailman humanitaarisesta rahoituksesta. EU:n ja Yhdysvaltojen kehityspoliittiset tavoitteet ovat pitkälti yhteneväisiä ja ne pyrkivätkin tiivistämään yhteistyötään ihmisoikeuskysymyksissä. EU:n ja Yhdysvaltojen huippukokouksessa oltiin yhtä mieltä rokotesolidaarisuuden tärkeydestä ja yhteistyöstä Covid-19 -pandemian kukistamiseksi sekä sitouduttiin vahvistamaan globaalia terveysturvallisuutta. EU ja Yhdysvallat sopivat myös edistävänsä kestäväää ja inklusiivista globaalia toipumista YK:n kestäväen kehityksen agendan viitoittamalla tavalla. Tavoitteena on, että ketään ei jätetä jälkeen, asetetaan etusijalle haavoittuvat ja marginaalissa olevat, sekä panostetaan ilmaston suojeeluun, ihmisoikeuksiin, naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseen sekä ihmisarvoisten työpaikkojen luomiseen.

LIITTEET

Asiasanat	kehitysyhteistyö, UAN Ulkoasiainneuvosto, vesipolitiikka, Yhdysvallat, Keski-Aasia
-----------	--

Hoitaa	UM
---------------	-----------

Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, VM, VNK, VTV, YM
----------	--
